

ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಪಾಶಯ

ಮರೆಯಾದ ಮಾತು

ದೇವಾಲಯಗಳಿಗೆ, ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ದಾನ-ಧರ್ಮ-ದತ್ತಿಗಳನ್ನು ಇತರರು ಅಪಹರಿಸದಿರಲು, ಪರಭಾರೆ ಮಾಡದಿರಲು ಶಾಪರೂಪದ ಎಚ್ಚರಿಕೆಗಳನ್ನು ಶಾಸನಗಳ ಕಡೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬರೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂತಹ ಸಾಲುಗಳಿರುವ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮನುವಿನಿಂದಲೋ, ಬೇರೆ ಕಡೆಯಿಂದಲೋ ಆರಿಸಿದ ಉದಾಹರಿಸಿದ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸೇರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಶಾಸನಕವಿಯೆ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ರಚಿಸಿದ ಗದ್ಯ-ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಭಾವನೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತ ಪಡಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಶಾಸನದ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಇಂತಹ ಹೇಳಿಕೆಗಳಿರುವ ಭಾಗವನ್ನು 'ಶಾಪಾಶಯ ಭಾಗ' ವೆನ್ನುವರು.

ಶಾಪಾಶಯ ಭಾಗದ ಭಾಷೆ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಇರುವುದು ಅಧಿಕ. ಹಲಮೊಮ್ಮೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವುದುಂಟು. ಇದುವರೆಗೆ ಇಂತಹ ಶಾಪಾಶಯ ಭಾಗದ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಗುರುತಿಸದಿರುವ ಅಶವೆಂದರೆ ಜೈನ ಪರವಾದ ಪ್ರಸ್ತಾಪ. ಈ ಪುಟ್ಟ ಸಂಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಕೆಲವು ಶಾಸನಗಳನ್ನು, ವಿದ್ವಾಂಸರ ವಾಗ್ವಾದಕ್ಕೆಂದು, ಕಾಲಾನುಕ್ರಮಣಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ.

ಕೊಟ್ಟ ದಾನವನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದರೆ, ವಂಚಿಸಿದರೆ, ಅಂತಹವರಿಗೆ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ರನ್ನು ಗೋವುಗಳನ್ನು ವಾರಣಾಸಿಯಲ್ಲಿ ಹತ್ತೆ ಮಾಡಿದ ಪಾಪ ಸುತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ- ಎಂಬಿತ್ಯಾದಿ ಹೇಳಿಕೆಗಳು ಸಾವಿರರು ಶಾಸನಗಳ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ಕೀರ್ಣವಾಗಿದೆ. ಅದರಂತೆಯೆ ಪ್ರಾಚೀನ ಶಾಸನಗಳ

ಶಾಪಾಶಯದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಎಳೆಯೂ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ಅದೆಂದರೆ, ದಾನ ಕೆಡಿಸಿದವರು, ಜೈನಮುನಿ (ರಿಷಿ, ರಿಸಿ, ರಿಸಿ) ಗಳನ್ನು ಕೊಂದ, ಬಸದಿಗಳನ್ನು ನಾಶ ಪಡಿಸಿದ, ಜೈನ ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಪ್ಪು (ಶ್ರವಣ ಬೆಳಗೊಳ) ವನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಿದ ಪಾತಕನಾಗುತ್ತಾನೆಂಬ ಹೇಳಿಕೆ ಒಂದು ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ; ಇದು ವಿಶೇಷ ಗಮನಿಕೆಗೆ ಅರ್ಹವಾದ ಶಾಪಾಶಯ. ಇಂತಹ ಕೆಲವು ಶಾಸನಗಳು ಮುಂದಿನ ಪುಟದಲ್ಲಿ ಉದ್ಧೃತವಾಗಿವೆ.

೧. ಬಾದಾಮಿ ಚಾಳುಕ್ಯರ ಇಮ್ಮಡಿ ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನ (ಸು. ೭೩೫-೪೩) ಕಾಲದ ಒಂದು ಕನ್ನಡ ಜೈನ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಕಡೆಯ ಮಾತುಗಳಿವು:
ಭಟಾರರಾ ಧರ್ಮದ ಸ್ಥಿತಿಯುಂ ಈಯಕ್ಷರಂಗಳುಮಾನ್

೧.ಎ. ಬಾದಾಮಿ ಚಾಳುಕ್ಯರ ಇಮ್ಮಡಿ ಕೀರ್ತಿವರ್ಮನ (೭೪೪-೬೦)

ಕಾಲದ ಒಂದು ಶಾಸನಾಂತ್ಯದ ಭಾಗ:

ಎಣ್ಣು ಮತ್ತಲ್ಗುಟ್ಟಿ ರಾಜಮಾನಂ ಜಿನೇನ್ದ್ರ

ಭವನಕ್ಕಿತೆತ್ತೋರಿದನಾರಾಸಳಿಪ್ಪೋರ ವರ್ತೆ

ಧರ್ಮಮಾರಾರಿದಾ ಕೆಡಿಪ್ಪೋರವರ್ತೆ ಪಾಪ || ಪರಲೂರಾ

ಚೇದಿಯಬ್ಬು ಪ್ರಭಾಚನ್ದ್ರ ಗುರಾವಾಪ್ಪಣೆ [ದಾರ್]

[ಸೌ.ಇ.ಇ. ೨೦, ೯.೮ ಶ. ಆಡೂರು (ಧಾಜಿ/ಹಾನಗಲ್ ತಾ) ಪು. ೧೦]

ಹೋಗುವ ಮಾತು ಸಹ ಸೇರಿರುವುದು ಪರಿಭಾವನ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಕುಉಂಬುದೇಱಿಯಂ ಪರಿಹಾರಂ ಬಿಟ್ಟಾರ್

ಈ ತೋಟಿಯ ಕಣ್ಣವರ್-ಬಾರಣಾಸಿಯುವಂ

ಬಸದಿಯುವಂ ಕವಿಲೆಯು ವನಱದ ಬ್ರಹಾತಿಯನುಣ್ಣೊನ್ ||

[ಕ್ರಿ.ಶ. ೮ ನೆಯ ಶ. ಅಲಂಪೂರು]

೩. ಇದಾನಱುತ್ತು ಕೆಡಿಪಿದೊನೊಕ್ಕಲೆಡುಗಪಚ್ಚಮ

ಹಾಪಾತಕನಕ್ಕವನ್ನಕ್ಕಳಂ ಸಾಗ

ವಸದಿಯಾನೈಯೊನ್ನಾರಾಯಣ ಪೆ

ರುನ್ನಚ್ಚನ್

[ಎ.ಕ. ೩(ಪ) ಹೆಕೋ. ೬೩ (ಮೈಆರಿ ೧೯೩೨-೫೮) ೯. ಶ. ಹೆಬ್ಬರಗುಪ್ಪೆ

(ಮೈಜಿ/ಹೆಕೋತಾ) ಪು. ೪೬೮]

೪. ತೆಱಿಗೇಯೆಂದು ಬಿಟ್ಟಿಯೆಂದು ಕೇಳಸಲ್ಲದು ಯೀ

ಧಮ್ನವ ನಡಸಿದವರಿಗೆ ಸ್ವಗ್ಗಪದವ ಪಡೆವರು ಯಿ

ಧಮ್ನಕ್ಕೆ ತಪ್ಪಿದವರು ಯೇಳನೆಯ ನರಕಕೆ ಹೋಹರು ||

[ಎ.ಕ. ೭-೧, ಶಿವಮೊ. ೧೧೪.ಸು. ೯೫೦. ಕುಂಸಿ. ಪು. ೧೬೬]

೫. ಇದರ ರಕ್ಷಿಸಿ ನೆಗಱ್ಱತಗೆ ಅಷ್ಟ ಸಷ್ಟಿ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಫಲಮಕ್ಕುಂ ಸಗ್ಗಾಪವಗ್ಗ ಮೋಕ್ಷ

ಪಡೆಗು

[ಸೌ.ಇ.ಇ. ೯-೧, ೭೧. ೯೨೭. ಬಾಗಳಿ (ಬಳ್ಳಾರಿಜಿ/ಹರಪನಹಳ್ಳಿತಾ) ಪು. ೪೪]

೬. ಇದನಱುದೊಂ ಪ್ರಯಾಗೆಯುವಂ ಕುರಕ್ಷೇತ್ರವುವಂ ಬಾಣರಾಸಿಯುವಂ ಕಱ್ಱಪ್ಪುವಂ ಸಾಸಿರ

ಕವಿಲೆಯುವಂ ಸಾಸಿರ ಕವಿಲೆಯುವಂ ಸಾಸಿಬ್ಬ್ ಪ್ಪಾಪ್ಪವ್ವರುವಂ ಸಾಸಿಬ್ಬ್

ರಿಷಿಯರುವನಱದಪಾತಕನು ಬ್ರಹ್ಮತಿಕಾರನುಮಕ್ಕುಂ [ಸೌ.ಇ.ಇ. ೯-೧, ೭೭. ೯೯೨

ಕೋಗಳಿ (ಬಳ್ಳಾರಿ/ಹಡಗಲಿತಾ) ಪು. ೪೯]

ಪದ್ಯಗಳನ್ನಿಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಿಸಿದೆ. ಈ ಶಾಸನದ ಮಹತ್ವವೆಂದರೆ ಮಾಮೂಲಿನ ಶಾಪಾಶಯದ ಒಕ್ಕಣೆ ಒಂದಿಷ್ಟೂ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು. ಹಿರಿಯ ಗಬ್ಬೂರಿನ ನಖರಂಗಳು, ಕಮ್ಮಟದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ಕಮ್ಮಟಕಾರರು ಸೇರಿ ಆ ಊರೊಳಗಿನ ಬ್ರಹ್ಮಜಿನಾಲಯಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟ ದಾನ ದತ್ತಿಗಳ ಪೂರ್ತಿ ಮಾಹಿತಿ ಹೇಳಿದ್ದಾದ ಮೇಲೆ, ಶಾಸನಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ ಉದಾಹರಿಸಿದ ಎರಡು ಪದ್ಯಗಳಿವೆ.

[Hyderabad Archaeological Series, No. 18. 'A Corpus of Inscriptions in the kannada Districts of Hyderabad State', ed. Desai, P.B. (1958) Inscription No.8AD. 1109pp. 51-52]

೧. ರಿಸಿಯಂ ಕೊನ್ನ ಪಾತಕನ ಪೋದ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಪೋಪರು

[ಸೌ.ಇ.ಇ. ೧೫, ೧೪. ೧೧೩೫. ಸಿದ್ದಾಪುರ (ಧಾಜಿ/ತಾ) ಪು.೧೨. ಸಾಲು: ೨೬]

ಸಾರಾಂಶ:

೧. ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಶಾಸನಗಳಂತೆಯೇ ಜೈನ ಶಾಸನಗಳನ್ನೂ ಸಹ ಆರಂಭ, ಅಂತ್ಯ, ಸ್ಥಳನಾಮ, ಉಳಿದ ವಿಷಯಗಳು ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಬಹುದು. ತೌಲನಿಕವಾಗಿ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಇಂತಹ ಅಧ್ಯನಗಳಿಂದ ಹಲವು ಹೊಸ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು, ಇರುವ ಹಳೆಯ ಮಾಹಿತಿಗಳ ಒಡಲಿಂದ, ಹೊರಗೆ ತೆಗೆಯಬಹುದು.

೨. ಶಾಸನಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಶಾಪಾಶಯಗಳಲ್ಲಿ, ಸಂಭವಿಸಿದ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರ ವೊಂದನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದಷ್ಟೇ ಈ ಸಂಲೇಖನದ ಉದ್ದೇಶವೆಂದು ಪ್ರರಂಭ ದಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದೆ. ಈ ಶಾಪಾಶಯಗಳಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಧಾರ್ಮಿಕ ಒತ್ತನ್ನು ಕಿತ್ತು ಹಾಕಿರುವುದು ಕ್ರಮೇಣ ಆಗಿರುವ ಮಾಪಾಟು. ಜೈನ ಪರವಾಗಿ ಇದ್ದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಸರಿಸಿ ಆಮೇಲೆ ಅದು ಮತ್ತೆ ಜೀವ ಪಡೆಯದಂತೆ ಆಗಿದ್ದು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ವಿಸ್ಮಯ.

೩. ಇದು ಸಾಮಾಜಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬದಲಾವಣೆಯ ಸಂಕೇತವೂ ಹೌದು.

